***Український державний університет імені Михайла Драгоманова***
***Педагогічний факультет***

# *РОБОЧА ПРОГРАМА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ (СИЛАБУС)*

## *ОСНОВИ ВІЙСЬКОВОЇ ПСИХОЛОГІЇ*

***Освітньо-професійна програми «Практична психологія»***
*2 курс, 3-й семестр*
*Денна, заочна форми навчання*

***Галузь знань***
*С Соціальні науки, журналістика, інформація та міжнародні відносини*
***Спеціальність***
*С 4 Психологія*
***Освітній рівень***
*Другий (магістерський)*

| | |
|---|---|
| ***Назва кафедри та викладач / викладачі*** | *Кафедра практичної психології*<br>*Викладач: Рудницький Антон Володимирович*<br>*Лінк на профіль викладача на сайті факультету:*<br>*E-mail:* a.v.rudnytskyi@npu.edu.ua<br>Лінк на профіль викладача у Google Scholar: https://scholar.google.com.ua/citations?user=YkaUr5kAAAAJ&hl=uk |
| ***I. Основна мета/цілі навчання*** | *Метою навчальної дисципліни є формування у здобувачів освіти знань про психологічні особливості військової психології, розвиток компетентностей, необхідних для надання психологічної допомоги особам, які перебувають у станах психічної напруги, стресу або посттравматичних реакцій; засвоєння теоретичних підходів до аналізу військової служби та вплив її на психіку людини, а також на оволодіння навичками психодіагностики, консультування, профілактики та корекції постстресових станів.* |
| ***II. Місце навчальної дисципліни в освітній програмі*** | *Вибіркова навчальна дисципліна*<br>*Цикл поглибленої професійної підготовки за спеціальністю*<br>*Вибірковий блок навчальних дисциплін «Готовність цивільного психолога до військових викликів»*<br>*Шифр у навчальному плані ВВ2.1.01* |

| ***III. Обсяг навчальної дисципліни*** | *Денна ф.н.* | *Заочна ф.н.* |
|---|---|---|
| | Кількість кредитів | 6 кредитів ЄКТС |
| | Загальна кількість годин | 180 |

| | *Денна форма* | *Заочна форма* |
|---|---|---|
| Лекційні заняття | 14 | 8 |
| Семінарські/практичні заняття | 6/12 | 4/8 |
| Самостійна робота | 148 | 160 |

***IV. Короткий зміст навчальної дисципліни***

***Змістовий модуль 1. Теоретичні основи військової психології***

*Тема 1.1. Військова психологія як наука та практика*
*Тема 1.2. Психологічна структура військової діяльності*
*Тема 1.3. Психологічний відбір та професійна придатність*
*Тема 1.4. Психологічна підготовка військовослужбовців*

***Змістовий модуль 2. Психологічні особливості військової служби та реабілітації***

*Тема 2.1. Психологічні стани в умовах бойових дій*
*Тема 2.2. Посттравматичний стресовий розлад (ПТСР)*
*Тема 2.3. Реабілітація військовослужбовців після бойових дій*

***V. Результати навчання***

***ПР1.*** *Аналізувати та пояснювати психічні явища, ідентифікувати психологічні проблеми та пропонувати шляхи їх розв'язання.*
***ПР2.*** *Розуміти закономірності та особливості розвитку і функціонування психічних явищ в контексті професійних завдань.*
***ПР9.*** *Пропонувати власні способи вирішення психологічних задач і проблем у процесі професійної діяльності, приймати та аргументувати власні рішення щодо їх розв'язання.*

***VI. Порядок і критерії оцінювання***

***Форми поточного контролю***

| | |
|---|---|
| *Поточний контроль* | *опитування (усні й письмові), презентації кейсів, моделювання психологічних ситуацій, тестування (у тому числі онлайн), участь у рольових тренінгах, складання психологічного висновку, участь у групових дискусіях, розв'язання психологічних проблемних ситуацій, розробка тренінгових вправ* |
| *Підсумковий контроль* | *залік у 3 семестрі* |

***Важливі зауваги щодо оцінювання!***
*Якщо навчальна дисципліна завершується заліком - максимальна кількість балів, яку здобувач може набрати протягом семестру складає 100 балів.*

| | |
|---|---|
| | *До початку залікової сесії здобувач повинен набрати мінімум **35 балів**. Цей бал не означає зарахування, він просто дає здобувачеві право складати залік. Якщо здобувач не отримав 35 балів, у наступному семестрі він вивчає навчальну дисципліну повторно на платній основі.*<br>*Якщо здобувач отримав незадовільну оцінку під час заліку, в нього виникає академічна заборгованість. Повторно скласти атестацію він повинен до початку наступного семестру в терміни, визначені деканом факультету. Повторне складання може бути не більше двох разів: перший раз – викладачеві, другий раз – комісії. Якщо здобувач має більше 5-ти академзаборгованостей, він відраховується з університету.*<br>***Критерії оцінювання***<br>***Під час усних відповідей:***<br>*• повнота розкриття питання; • логіка викладення, культура мовлення; • впевненість, емоційність та аргументованість; • використання основної та додаткової літератури (підручників, навчальних посібників, журналів, інших періодичних видань тощо); • аналітичні міркування, вміння робити порівняння, висновки.*<br>***Під час виконання письмових завдань:***<br>*• повнота розкриття питання; • цілісність, систематичність, логічна послідовність, вміння формулювати висновки; • акуратність оформлення письмової роботи; • підготовка матеріалу за допомогою комп'ютерної техніки (комп'ютерних технологій), різних технічних засобів (плівок, слайдів, приладів, схем тощо).*<br>***Рівень відповідності критеріям***<br>***Творчий рівень (90 – 100 балів).** Здобувач виконав програму освітнього компонента повністю, вільно володіє навчальним матеріалом, успішно і креативно розв'язує завдання різних видів складності, аргументовано висловлює свої думки, займається самоосвітою, може брати активну участь в наукових проєктах і конкурсах.*<br>***Високий рівень (80 – 89 балів).** Здобувач виконав програму освітнього компонента в повному обсязі, володіє навчальним матеріалом у межах програми освітнього компонента, виконав завдання до кожної теми, проте у відповідях допускає деякі неточності.*<br>***Достатній рівень (70 – 79 балів).** Здобувач виконав програму в повному обсязі, але нерівномірно володіє навчальним матеріалом, здатний його аналізувати, проте не може сформулювати висновки досить ґрунтовно.*<br>***Задовільний рівень (65 – 69 балів).** Здобувач загалом виконав програму, але більшість тем засвоїв поверхово.*<br>***Низький рівень (60 – 64 балів).** Здобувач засвоїв теми з освітнього компонента, але дуже поверхово, володіє навчальним матеріалом на елементарному рівні і фрагментарно, не може самостійно викласти зміст більшості питань курсу.*<br>***Незадовільний рівень:***<br>• ***35 – 59 балів з можливістю повторного складання.** Здобувач частково виконав програму, не засвоїв більшості тем програми курсу, володіє елементарними знаннями з освітнього компонента, не вміє логічно, послідовно, грамотно висловлювати думку;*<br>• ***0 – 34 балів з обов'язковим повторним вивченням освітнього компонента.** Здобувач не виконав більшості завдань програми, не володіє навчальним матеріалом.* |
| ***VII. Політика курсу*** | *Дні й години для консультацій: консультації проводяться за графіком кафедри: щочетверга після четвертої пари. Про потребу в консультації здобувач повідомляє напередодні.* |

| | |
|---|---|
| | *Усі завдання, передбачені навчальною програмою, мають бути виконанні у встановлений викладачем термін. Практичні та самостійні завдання виконуються вчасно та здаються викладачу у визначені ним терміни. Роботи, що здаються з порушенням термінів без поважних причин, оцінюються нижчою оцінкою (75% від максимальної оцінки).*<br>*Особливості оцінювання. Максимальні бали за виконання робіт здобувачами:*<br>*1) опитування (усне, письмове) – 3 бали;*<br>*2) презентація кейсів – 5 балів;*<br>*3) моделювання психологічних ситуацій – 5 балів;*<br>*4) участь у рольових тренінгах, групових дискусіях – 3 бали;*<br>*5) , розв'язання психологічних проблемних ситуацій – 4 бали;,*<br>*6 розробка тренінгових вправ – 5 балів* |
| ***VIII. Основні інформаційні ресурси*** | 1. *Бондарчук О. В. Психологічна реабілітація військовослужбовців: методичні рекомендації. Київ: НУО, 2022. 76 с.*<br>2. *Воловик І. М. Військова психологія. Київ: Центр учбової літератури, 2021. 254 с.*<br>3. *Громова Г. О. Психологія бойового стресу та його подолання. Львів: ПАІС, 2020. 198 с.*<br>4. *Журавльова Л. В. Актуальні проблеми військової психології в умовах війни. Харків: ХНУ, 2023. 210 с.*<br>5. *Ігнатенко Т. П. Психологічна підготовка військовослужбовців: теорія і практика. Київ: Логос, 2021. 143 с.*<br>6. *Колесник О. С. ПТСР: клінічні та психологічні аспекти. Одеса: Медицина, 2022. 165 с.*<br>7. *Козяр М. В. Психологія військової професії. Івано-Франківськ: НАІР, 2020. 122 с.*<br>8. *Кравчук І. Д. Морально-психологічне забезпечення ЗСУ в умовах бойових дій. Київ: Армія, 2023. 96 с.*<br>9. *Крейденко Н. Л. Психологічна адаптація ветеранів війни: монографія. Київ: КНЕУ, 2021. 230 с.*<br>10. *Левченко П. В. Психологічна діагностика у військовій сфері. Київ: Академія, 2022. 188 с.*<br>11. *Наливайко А. Ю. Теоретичні основи військової психології. Суми: СумДУ, 2020. 204 с.*<br>12. *Пастернак І. І. Робота з ПТСР: практичний посібник для психологів. Київ: Наш час, 2021. 156 с.*<br>13. *Рибак О. Б. Групова динаміка в бойовому підрозділі. Львів: Фенікс, 2023. 132 с.*<br>14. *Ситник К. О. Основи кризової інтервенції. Харків: Фоліо, 2022. 170 с.*<br>15. *Ткаченко М. В. Психологія виживання у бойових умовах. Миколаїв: ЧНУ, 2020. 98 с.*<br>16. *Шевченко Ю. Л. Травма війни: психотерапія ПТСР. Київ: Дух і Літера, 2023. 215 с.*<br>17. *Американська психіатрична асоціація. DSM-5. Діагностичне та статистичне керівництво з психічних розладів. Київ: Укрмедкнига, 2022.*<br>18. *Bensimon M., & Ginzburg K. Post-traumatic growth in military veterans. Journal of Traumatic Stress, 2021, 34(3), 456-469.*<br>19. *Hoge C. W. Once a Warrior—Always a Warrior. Guilford Press, 2020.*<br>20. *Nash W. P. Combat Stress Injury: Theory, Research, and Management. Routledge, 2023.* |

Обговорено і затверджено на засіданні кафедри практичної психології (протокол №7 від 19.02.2025 р.)